

**ANALISIS INDIKATOR PEMBANGUNAN BANDAR MAMPAN
BERDASARKAN PENUNJUK BANDAR MALAYSIA
(MURNInet) KAJIAN KES MAJLIS BANDARAYA ALOR SETAR
(MBAS)**

BALKIS ANDRESIA PUTRI

**SARJANA SAINS (PENGURUSAN)
KOLEJ PERNIAGAAN
UNIVERSITI UTARA MALAYSIA**

DISEMBER 2012

KEBENARAN MENGGUNA

Dalam membentangkan laporan kajian kes ini, bagi memenuhi syarat sepenuhnya untuk ijazah sarjana Universiti Utara Malaysia, saya bersetuju bahawa Perpustakaan Universiti boleh secara bebas membenarkan sesiapa sahaja untuk memeriksa. Saya juga bersetuju bahawa penyelia saya atau jika ketiadaannya, Dekan Kolej perniagaan, diberi kebenaran untuk membuat salinan laporan kajian kes ini dalam sebarang bentuk, samada keseluruhannya atau sebahagiannya, bagi tujuan kesarjanaan. Adalah dimaklumkan bahawa sebarang penyalinan atau penerbitan atau kegunaan laporan kajian kes samada sepenuhnya atau sebahagiannya daripadanya bagi tujuan keuntungan kewangan, tidak dibenarkan kecuali setelah mendapat kebenaran bertulis daripada saya. Juga dimaklumkan bahawa pengiktirafan harus diberi kepada saya dan Universiti Utara Malaysia dalam sebarang kegunaan kesarjaan terhadap sebarang petikan daripada laporan kajian kes saya.

Sebarang permohonan untuk menyalin atau mengguna mana-mana bahan dalam laporan kajian kes ini, samada sepenuhnya atau sebahagiannya, hendaklah dialamatkan kepada

Dekan Kolej Perniagaan

Universiti Utara Malaysia

06010 UUM sintok

Kedah Darul Aman.

PENGHARGAAN

Dengan nama Allah Yang Maha Pemurah Lagi Maha Penyayang.

Alhamdulillah, saya bersyukur yang tidak terhingga ke hadirat Allah SWT yang sentiasa memberi rahmat, taufik dan hidayah-Nya kepada saya dalam menyelesaikan kajian ini.

Setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih kepada Penyelia saya, Dr. Kadzrina binti Abdul Kadir yang telah memberikan segala panduan, tunjuk ajar, nasihat dan bimbingan yang diberikan disepanjang tempoh kajian ini dijalankan sehinggalah kajian ini disiapkan.

Kepada ibu saya Kamzurni, suami tercinta Tengku Kamal Syahputra, buah hati saya Tengku Badlisyah serta mertua saya Tengku Hasnah terima kasih kerana tidak putus-putus mendoakan kejayaan saya dan bersabar menunggu kepulangan saya hingga saya dapat mencapai ke tahap ini. Tidak lupa kepada arwah bapak saya Munawar dan Kitong Suroto yang sentiasa memberi dorongan kepada saya, semoga roh mereka dicucuri rahmat. Tak lupa kepada janin yang ada dalam kandungan saya ini yang selalu menemani saya dalam suka dan duka dalam menyelesaikan kajian ini.

Kepada seluruh kakitangan MBAS khususnya bahagian Perancangan Pembangunan dan bahagian Kejuruteraan yang telah memberikan support, perhatian serta kerjasamanya dalam menjalankan latihan praktikal dan maklumat-maklumat dalam penulisan laporan kajian kes ini hingga selesai.

Akhirnya, setulus ingatan dan penghargaan kepada rakan-rakan sejawat yang sentiasa sedia menghulurkan bantuan dan memberi semangat serta kerjasama kepada saya dalam menyiapkan kajian ini.

BALKIS ANDRESIA PUTRI

2012

ABSTRAK

Pembangunan mampan merupakan sebuah konsep pembangunan yang menyelaraskan ketiga sektor pembangunan yaitu ekonomi, sosial dan alam sekitar untuk memenuhi keperluan manusia di semasa tanpa menjejaskan keperluan pembangunan dimasa hadapan. Salah satu program pengawasan pembangunan mampan yang dilakukan diMalaysia iaitu MURNInet yang merupakan satu pendekatan yang dapat mengukur dan menilai kemampuan sesebuah bandar serta kawasan gabungannya melalui kegunaan Penunjuk-Penunjuk Bandar. Kajian ini mengkaji tentang faktor-faktor yang mempengaruhi Bandaraya Alor Setar masih berada pada peringkat sederhana mampan pada peringkat mampan MURNInet. Kajian ini menggunakan pendekatan deskriptif kualitatif, dimana teknik pengumpulan datanya melalui temubual langsung dengan subjek penyelidikan yang terlibat langsung dengan program MURNInet dan 3 orang masyarakat awam. Dari hasil kajian didapat bahawa ketidakseimbangan dari ketiga sektor pembangunan iaitu sosial, ekonomi dan alam sekitar dapat mempengaruhi keberhasilan pembangunan mampan. Faktor-faktor yang mempengaruhi bandaraya alor setar masih berada diperingkat sederhana mampan iaitu : kelemahan pelaksanaan, kesedaran masyarakat awam dan pihak swasta, infrastruktur yang belum lengkap, pembaziran terhadap sumber asli air serta koordinasi dan kerjasama yang belum maksimal.

ABSTRACT

Sustainable development is a concept which is coordinating the development of the third sector, namely the development of economic, social and environment to meet human needs while without compromising the needs of future development. One of the monitoring programs of the sustainable development carried out in Malaysia, namely MURNInet which is an approach to measure and asses the sustainability of a city and its affiliates through the use of the city indicators. This study discusses the factors that affect the city of Alor Setar is still at moderate levels at sustainable levels MURNInet. This study used descriptive qualitative approach, in which data collection techniques through direct interviews with the research subjects directly with program MURNInet and three people of civil society. From the results obtained that the imbalance of the third sector of the social, the economy and the environment development can influence the success of sustainable development. Factors that influence the Alor Setar city remains moderate level, namely: weaknesses in the implementation, public and the private sector awareness, incomplete infrastructure, waste of natural resources of water and the coordination and cooperation that has not been maximal.

SENARAI KANDUNGAN

TAJUK	MUKA SURAT
KEBENARAN MENGGUNA	i
PENGHARGAAN	ii
ABSTRAK	iii
ABSTRACT	iv
SENARAI KANDUNGAN	v
SENARAI JADUAL	viii
SENARAI RAJAH	ix
SENARAI SINGKATAN	x
SENARAI LAMPIRAN	xi
1. PENGENALAN	1
1.1. Sinopsis Kajian	1
2. LATAR BELAKANG ORGANISASI	6
2.1. Struktur Organisasi	6
2.2. Sejarah Berdirinya MBAS	6
2.3. Objektif MBAS	8
2.4. Latar Belakang jabatan	10
2.4.1. Struktur	10
2.4.2. Fungsi-Fungsi	12
3. ISU UTAMA	16

3.1. Sorotan Literatur	16
3.1.1. Definisi Bandar Mampan	16
3.1.2. Definisi Pembangunan Mampan	16
3.1.3. Strategi Pembangunan Mampan	18
3.1.4. Definisi Pembangunan Bandar Mampan MURNInet	20
3.1.5. Strategi Pembangunan Mampan MURNInet	21
3.1.6. Konsep dan Kerangka MURNInet	22
3.1.7. Dimensi, Tema dan Penunjuk MURNInet	23
3.1.8. Indeks Komposit Kemampanan MURNInet	23
3.2. Kerangka Kajian	24
4. KAEDAH KAJIAN	26
4.1. Pendekatan dan Jenis Penyelidikan	26
4.2. Peringkat Kajian	26
5. DAPATAN KAJIAN	31
5.1. Pelaksanaan Pembangunan Bandar Mampan MURNInet	31
5.2. Kelemahan dalam Pelaksanaan	32
5.3. Indikator Penunjuk Mampan MURNInet	33
5.3.1. Rumah Mampu Milik	33
5.3.2. Penarafan Tandas Awam	38
5.3.3. Nisbah Penyediaan Kawasan Lapang	44
5.3.4. Jumlah Isipadu Penggunaan Air Domestik Harian bagi Setiap Penduduk	49
5.4. Kesan Terhadap Perkhidmatan MBAS	52
5.5. Faktor Pengaruh Terhadap Penunjuk Bandar Mampan	53

MURNInet

6. KESIMPULAN DAN CADANGAN	57
6.1. Kesimpulan	57
6.2. Cadangan	61
6.2.1. Cadangan Bagi Indikator Lemah	61
6.2.2. Cadangan Bagi Penyelidikan Selanjutnya	64
6.2.3. Cadangan Bagi Indonesia	64
7. RUJUKAN	66
8. LAMPIRAN	67

SENARAI JADUAL

TAJUK	MUKASURAT
Jadual 1 : Strategi Pembangunan Mampan MURNInet	22
Jadual 2 : Konsep dan Kerangka MURNINet	22
Jadual 3 : Dimensi, Tema dan Penunjuk MURNInet	23
Jadual 4 : Indeks Komposit Kemampanan MURNInet	24
Jadual 5 : Senarai Profil Subjek Penyelidikan	28
Jadual 6 : Senarai Pencapaian Kemampanan Bandar Negeri Kedah	31
Jadual 7 : Senarai Hasil Temubual Subjek Penyelidikan	53

SENARAI RAJAH

TAJUK	MUKASURAT
Rajah 1 : Struktur Organisasi MBAS	9
Rajah 2 : Struktur Organisasi Bahagian Perancang Pembangunan MBAS	11
Rajah 3 : Kerangka Kajian	25
Rajah 4 : Peringkat Kajian	30

SENARAI SINGKATAN

MBAS	: Majlis Bandaraya Alor Setar
BAS	: Bandaraya Alor Setar
MURNInet	: Malaysian Urban Rural National Indicators Network
PBT	: Pihak Berkuasa Tempatan
JPBD	: Jabatan Perancang Bandar dan Desa

SENARAI LAMPIRAN

1. Senarai Penunjuk MURNInet
2. Senarai pertanyaan temubual dengan subjek penyelidikan
3. Data penduduk Malaysia berdasarkan Banci Malaysia 2010
4. Laporan Prestasi Kutipan Hasil Sewaan Tandas Awam MBAS

1. PENGENALAN

1.1.SINOPSIS KAJIAN

Konsep pembangunan internasional/modern dewasa ini sudah mulai bergerak ke arah pembangunan mampan yang berarti sebuah pembangunan yang menyelaraskan pembangunan ekonomi dengan alam sekitar untuk memenuhi keperluan saat ini tanpa mengancam keberlangsungan kehidupan di masa akan datang. Berdasarkan takrifan "The World Commission on Environment and Development of United Nations" (1987), konsep pembangunan mampan boleh dilihat sebagai satu proses peningkatan keadaan ekonomi dan sosial sesebuah komuniti dan mengekalkan pembangunan itu bagi jangka masa panjang tanpa menjejaskan sumber semula jadi komuniti tersebut. Albertson et. al (1993). Selaras dengan pembahasan tentang pembangunan mampan di Konferensi Tingkat Tinggi (KTT) yang diadakan di Johannesburg, Afrika Selatan (2002) sebagai lanjutan dari KTT Rio de Janeiro, pada KTT ini lebih ditegaskan lagi mengenai perubahan paradigma pembangunan. Pembangunan yang dilaksanakan tidak saja harus dilihat sebagai pembangunan ekonomi semata-mata, akan tetapi harus memperhatikan dimensi sosial iaitu tentang manusia sendiri dan alam ciptaan Tuhan yang dianugerahkan kepada manusia. Melalui pendekatan tersebut maka pembangunan mampan mempunyai dasar dan landasan yang lebih kukuh untuk diterapkan dan konsep tersebut masih harus di sosialisasikan secara lebih luas.

The contents of
the thesis is for
internal user
only

7. RUJUKAN

Abdurrahman. (2003). *Pembangunan Berkelanjutan dalam Pengelolaan Sumber Daya Alam Indonesia*. Denpasar : Badan Pembinaan Hukum Nasional Departemen Kehakiman dan Hak Asasi Manusia RI.

Akta Perancangan Bandar dan Desa 1976 (Akta 172)

Garis Panduan dan Piawaian Perancangan Tanah Lapang dan Rekreasi (2000). Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia.

Keperluan Garis Panduan Kebersihan Tandas Awam Pihak Berkuasa Tempatan (PBT)

Mamat Maharam. 2009. *Prinsip Pembangunan Mampan dalam Novel “Desir Angin di Pegunungan”*. Malim : Universiti Kebangsaan Malaysia

Muhammad Mazanah., Teh Saidin. (1998). *Latihan Sebagai Strategi Pembangunan Mampan: Satu Kajian Kes*. Selangor : Universiti Putra Malaysia.

Piawaian Perancangan Tanah Lapang dan Rekreasi (Bahagian I)

Rancangan Tempatan Daerah Kota Setar dan Daerah Pokok Sena 2020. (2011).

Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Negeri Selangor Darul Ehsan. (2000). *Strategi Pembangunan Mampan dan Agenda 21 Selangor*. Selangor : Institut Alam Sekitar dan Pembangunan (LESTARI), UKM.

Yuniarto Bambang. (2011). *Membangun Kesadaran Warga Negara Untuk Pelestarian Lingkungan: Penelitian Grounded Theory dalam Konteks Ekologi Kewarganegaraan*. Bandung : Universitas Pendidikan Indonesia.

<http://murninet.townplan.gov.my/murninets/>

<http://www.mbas.gov.my/profilydp>

<http://www.jpbdkedah.gov.my/Kbandar.htm>

<http://eprints.utm.my/12539/4/IdrisMokhtarMFKSG2010CHAP1.pdf>

<http://www.hbp.usm.my/PlanningStudio504/GrpOne/4.0%20DEFINISI%20DAN%20TEORI.htm>